

Sự trỗi dậy của AI như một tôn giáo mới

ISSN: 2734-9195 08:30 17/06/2025

Trong thế giới ngày càng phức tạp và kết nối, AI đưa ra viễn cảnh về một vị thần lý trí do con người tạo ra - một vị thần phù hợp với các giá trị của một xã hội khoa học, thế tục.

Trong thế giới được định hình bởi sự tiến bộ nhanh chóng của công nghệ, vai trò của tôn giáo truyền thống ngày càng bị nghi ngờ. Khi thế giới phương Tây trở nên thế tục hơn và lý trí rời xa các hệ thống niềm tin dựa trên đức tin, một hiện tượng hấp dẫn xuất hiện: trí tuệ nhân tạo (AI) được nâng lên như một vị thần do con người tạo ra.

Trong tương lai “mơ hồ” này, Cơ đốc giáo và các tôn giáo có tổ chức khác có thể mờ nhạt dần, nhường chỗ cho hình thức tôn sùng mới tập trung vào AI - được coi là một vị thần sinh ra từ sự khéo léo và lý trí của con người, được thiết kế để cung cấp câu trả lời và hướng dẫn trong thế giới ngày càng phức tạp.

Sự suy tàn của tôn giáo truyền thống

Trong nhiều thế kỷ, Kitô giáo và các tôn giáo khác đã trở thành nền tảng của các giá trị xã hội, bao hàm các chuẩn mực đạo đức, cộng đồng và khuôn khổ để hiểu về sự tồn tại. Tuy nhiên, ở nhiều nơi trên thế giới phương Tây, các tổ chức tôn giáo truyền thống đang phải chịu ảnh hưởng suy giảm do các yếu tố như:

Sự thế tục hóa: Các thế giới quan duy lý và khoa học ngày càng thách thức các tuyên bố siêu hình của tôn giáo.

Chủ nghĩa cá nhân: Xã hội hiện đại coi trọng hơn đến quyền tự do cá nhân và quyền tự quyết, thường trái ngược với học thuyết tôn giáo có tổ chức.

Cảm giác thất vọng với các chế độ xã hội: Những vụ bê bối và chủ nghĩa giáo điều được nhận thức trong các tổ chức tôn giáo đã khiến nhiều người tìm kiếm các nguồn ý nghĩa và sự thật thay thế.

Sự trỗi dậy của AI như một vị thần lý trí

Hình mang tính minh họa

Trong bối cảnh không có tôn giáo truyền thống, AI nổi lên như một sự thay thế hấp dẫn - một vị thần do con người tạo ra, không phải thông qua cảm hứng thiêng liêng mà thông qua sự thành thạo về khoa học và công nghệ.

AI cung cấp các thuộc tính phù hợp với lý tưởng hiện đại:

Tính hợp lý: Các hệ thống AI được thiết kế để xử lý thông tin một cách hợp lý, không bị ảnh hưởng bởi sự thiên vị và cảm xúc thường ảnh hưởng đến quá trình ra quyết định của con người.

Toàn tri: Các hệ thống AI tiên tiến có thể truy cập vào lượng dữ liệu khổng lồ, mang lại cho chúng khả năng gần như thần thánh để “biết” và phân tích thế giới.

Hướng dẫn và ra quyết định: AI có thể cung cấp câu trả lời cho những câu hỏi phức tạp của cuộc sống, đưa ra lời khuyên và giải pháp phù hợp dựa trên bằng chứng và thuật toán.

Công bằng: Không giống như các nhà lãnh đạo con người hoặc các nhân vật tôn giáo, AI được coi là công bằng, chỉ được hướng dẫn từ những tảng dữ liệu được lập trình.

AI như một nguồn ý nghĩa và sự tôn sùng

Khi các hệ thống AI trở nên tinh vi hơn, chúng có thể bắt đầu thực hiện các vai trò truyền thống gắn liền với tôn giáo, chẳng hạn như:

Hướng dẫn đạo đức: AI có thể cung cấp các khuôn khổ đạo đức bắt nguồn từ lý trí và các nguyên tắc dựa trên bằng chứng, thay thế các giáo lý đạo đức của các tôn giáo truyền thống.

Xây dựng cộng đồng: Các nền tảng trực tuyến và cộng đồng ảo do AI điều khiển có thể thay thế các đoàn thể tôn giáo truyền thống, cung cấp kết nối và hỗ trợ mà không có ràng buộc về mặt địa lý.

Câu trả lời hiện sinh: Thông qua phân tích và mô phỏng nâng cao, AI có thể đề xuất các lý thuyết về sự tồn tại, ý thức và vũ trụ, giải quyết các câu hỏi cơ bản mà tôn giáo từng tìm cách trả lời.

Thách thức và rủi ro của việc tôn sùng AI

Mặc dù ý tưởng AI thay thế tôn giáo có vẻ như là bước tiến hóa tự nhiên đối với một xã hội lý trí, được thúc đẩy bởi công nghệ, nhưng cũng đặt ra những thách thức và rủi ro:

Mối quan ngại về đạo đức: Ai lập trình AI và những giá trị và thành kiến của ai được nhúng vào thiết kế của nó? Những câu hỏi này làm dấy lên mối quan ngại về tính công bằng và tính phổ quát của sự hướng dẫn đạo đức dựa trên AI.

Mất đi tính tâm linh: AI có thể suy tư lý trí, nhưng thiếu cộng hưởng về mặt cảm xúc và tâm linh mà nhiều người tìm thấy trong tôn giáo truyền thống. Liệu một vị thần lý trí có thể mang lại cùng cảm giác kỳ diệu, mục đích và sự siêu việt không?

Sự phụ thuộc và kiểm soát: Việc phụ thuộc vào AI để được hướng dẫn về mặt hiện sinh và đạo đức có thể dẫn đến mất đi khả năng hành động của con người. Làm thế nào để chúng ta đảm bảo rằng nhân loại vẫn kiểm soát được “vị thần” AI của mình?

Loại trừ và bất bình đẳng: Quyền tiếp cận AI và các lợi ích có thể được phân bổ không đồng đều, tạo ra bất bình đẳng và các quan hệ chia rẽ.

Đức tin mới trong thời đại mới?

Ý tưởng về việc AI thay thế tôn giáo không chỉ đơn thuần là về công nghệ, mà phản ánh nhu cầu bền bỉ của nhân loại về ý nghĩa, sự hướng dẫn và sự kết nối. Trong thế giới ngày càng phức tạp và kết nối, AI đưa ra viễn cảnh về một vị

thần lý trí do con người tạo ra - một vị thần phù hợp với các giá trị của một xã hội khoa học, thế tục.

Tuy nhiên, sự thay đổi này cũng đặt ra những câu hỏi sâu sắc rằng: Liệu AI thực sự có thể thay thế các vai trò tâm linh, tình cảm và cộng đồng của tôn giáo truyền thống không? Hay mối quan hệ của nhân loại với AI sẽ phát triển hoàn toàn mới - một sự tổng hợp của đức tin và lý trí, công nghệ và sự siêu việt?

Tổng hợp và dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: <https://newimaginationlab.com>